

ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ A/RES/53/144

8 Μαρτίου 1999

Διακήρυξη για το Δικαίωμα και την Ευθύνη των Ατόμων και Κοινωνικών Ομάδων και Φορέων για την Προώθηση και την Προάσπιση των Διεθνώς Αναγνωρισμένων Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης 53/144

Η Γενική Συνέλευση,

Επαναβεβαιώνοντας την σπουδιότητα της τήρησης των σκοπών και των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών για την προώθηση και την προάσπιση όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών για κάθε πρόσωπο σε κάθε χώρα του κόσμου,

Λαμβάνοντας υπό σημείωση το Ψήφισμα της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 1998/7 της 3ης Απριλίου 1998, βλέπε Αρχείο Επισήμων Εγγράφων του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου, 1998, Συμπλήρωμα Νο 3 (E/1998/23), chap. II, sect. A. στο οποίο η Επιτροπή ενέκρινε το κείμενο του σχεδίου της διακήρυξης για το δικαίωμα και την ευθύνη των ατόμων και κοινωνικών ομάδων και φορέων για την

προώθηση και την προάσπιση των διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων του ανθρώπου και θεμελιωδών ελευθεριών,

Λαμβάνοντας υπό σημείωση επίσης το Ψήφισμα του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου 1998/33 της 30ης Ιουλίου 1998, στο οποίο το Συμβούλιο πρότεινε το σχέδιο διακήρυξης στην Γενική Συνέλευση για έγκριση,

Εχοντας συνείδηση της σπουδαιότητας της έγκρισης του σχεδίου διακήρυξης μέσα στο πλαίσιο της 50ης επετείου της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Ψήφισμα 217 Α (III).

1. *Εγκρίνει* την Διακήρυξη για το Δικαίωμα και την Ευθύνη των Ατόμων και Κοινωνικών Ομάδων και Φορέων για την Προώθηση και την Προάσπιση των Διεθνώς Αναγνωρισμένων Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που είναι συνημμένη στο παρόν Ψήφισμα,

2. *Καλεί* τις Κυβερνήσεις, τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και τους διακυβερνητικούς και μή κυβερνητικούς οργανισμούς να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την διάδοση της Διακήρυξης και για την προώθηση του γενικού σεβασμού προς αυτήν και κατανόησης αυτής και ζητά από τον Γενικό Γραμματέα να συμπεριλάβει το κείμενο της Διακήρυξης στην επόμενη έκδοση του έργου *Ανθρώπινα Δικαιώματα: Συλλογή Διεθνών Εγγράφων*.

85η Συνεδρίαση της Ολομέλειας

9η Δεκεμβρίου 1998

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διακήρυξη για το Δικαίωμα και την Ευθύνη των Ατόμων και Κοινωνικών Ομάδων και Φορέων για την Προώθηση και την Προάσπιση των Διεθνώς Αναγνωρισμένων Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

Επαναδιαβεβαιώνοντας την σπουδαιότητα της τήρησης των σκοπών και των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών για την προώθηση και την προάσπιση όλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα πρόσωπα σε όλες τις χώρες του κόσμου,

Επαναδιαβεβαιώνοντας επίσης την σπουδαιότητα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου² και του Ψηφίσματος 2200 Α (XXI), annex. επί των διεθνών συμφώνων των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ως βασικού στοιχείου των διεθνών προσπαθειών για την προώθηση του παγκόσμιου σεβασμού προς τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και την σπουδαιότητα της τήρησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και επίσης την σπουδαιότητα άλλων δεσμευτικών εγγράφων τα οποία αφορούν τα δικαιώματα του ανθρώπου και τα οποία εγκρίθηκαν εντός του Συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, καθώς επίσης και την σπουδαιότητα εκείνων που εγκρίθηκαν σε περιφερειακό επίπεδο,

Τονίζοντας ότι όλα τα μέλη της διεθνούς κοινότητας θα εκπληρώσουν, από κοινού και εις ολόκληρον, την ρητή υποχρέωσή τους να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τον σεβασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες για όλους χωρίς οποιουδήποτε είδους διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων που βασίζονται στην φυλή, το χρώμα, το φύλο, την γλώσσα, την θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική προέλευση, τα περιουσιακά στοιχεία, την γέννηση ή άλλου είδους καθεστώς, και επαναδιαβεβαιώνοντας την ειδική σπουδαιότητα της επίτευξης διεθνούς συνεργασίας για την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη,

Αναγνωρίζοντας τον σημαντικό ρόλο της διεθνούς συνεργασίας για τη συνεισφορά και το πολύτιμο έργο ατόμων, ομάδων και συλλόγων αναφορικά με τη συνεισφορά στην πραγματική εξαφάνιση όλων των παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών λαών και ατόμων, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν τις μαζικές, κατάφορες ή συστηματικές παραβιάσεις όπως είναι εκείνες οι οποίες προκύπτουν από το απαρτχάιντ, από όλες τις μορφές φυλετικών διακρίσεων, αποικιοκρατίας, κατοχής ή κυριαρχίας από ξένη χώρα, επιθετικότητας ή απειλών κατά της εθνικής κυριαρχίας, της εθνικής ενότητας ή της εδαφικής ακεραιότητας και από την άρνηση αναγνώρισης του δικαιώματος των λαών για αυτοδιάθεση και του δικαιώματος κάθε λαού να ασκεί πλήρη

κυριαρχία επί του πλούτου του και των εθνικών του πόρων,

Αναγνωρίζοντας την σχέση μεταξύ της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και της απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και έχοντας επίγνωση ότι η απουσία της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας δεν αποτελεί δικαιολογία μή τήρησης αυτών,

Επαναλαμβάνοντας ότι όλα τα δικαιώματα του ανθρώπου και οι θεμελιώδεις ελευθερίες είναι παγκόσμιες, αδιαίρετες, αλληλοεξαρτώμενες και αλληλοσυσχετιζόμενες και θα πρέπει να προωθούνται και να εφαρμόζονται με ορθό και δίκαιο τρόπο, χωρίς να θίγεται η εφαρμογή κάθε ενός από αυτά τα επιμέρους δικαιώματα και ελευθερίες,

Τονίζοντας ότι η πρωταρχική ευθύνη και το πρωταρχικό καθήκον προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών εναπόκεινται στην Πολιτεία,

Αναγνωρίζοντας το δικαίωμα και την ευθύνη των ατόμων, ομάδων και συλλόγων αναφορικά με την προώθηση του σεβασμού και την ενίσχυση της γνώσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο,

Διακηρύσσει

Άρθρο 1

Ο καθένας έχει το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και συμπράττοντας με άλλους, να προωθεί και να καταβάλλει προσπάθειες για την προάσπιση και την υλοποίηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Άρθρο 2

1. Κάθε Κράτος έχει πρωταρχική ευθύνη και καθήκον να προασπίζει, να προωθεί και να εφαρμόζει όλα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες προβαίνοντας, μεταξύ άλλων, σε εκείνες τις ενέργειες οι οποίες είναι δυνατόν να είναι αναγκαίες για την δημιουργία όλων των συνθηκών που είναι απαραίτητες σε κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτικούς και άλλους τομείς, καθώς και να παρέχει τα νομικά εχέγγυα που απαιτούνται για την εξασφάλιση του ότι όλα τα πρόσωπα τα οποία τελούν υπό την δικαιοδοσία του, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με άλλους, δύνανται να απολαύσουν στην πράξη όλα αυτά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες.

2. Κάθε Κράτος προβαίνει σε εκείνες τις νομοθετικές, διοικητικές και άλλες ενέργειες οι οποίες είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση του ότι τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη κατοχυρώνονται αποτελεσματικά.

Άρθρο 3

Το εσωτερικό δίκαιο εναρμονισμένο με τον Καταστατικό

Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και τις άλλες διεθνείς υποχρεώσεις του Κράτους στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών αποτελεί το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες πρέπει να αποτελούν αντικείμενο εφαρμογής και απόλαυσης και εντός του οποίου θα πρέπει να πραγματοποιούνται όλες οι δραστηριότητες οι οποίες αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη για την προώθηση, την προστασία και την πραγματική υλοποίηση αυτών των δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Άρθρο 4

Τίποτα στην παρούσα Διακήρυξη δεν θα ερμηνεύεται έτσι ώστε να θίγει τους σκοπούς και τις αρχές ή να αντιστρατεύεται τους σκοπούς και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ή έτσι ώστε να περιορίζει τις διατάξεις ή να αποστασιοποιείται από τις διατάξεις της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου², των Διεθνών Συμφώνων επί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων³ και των άλλων διεθνών επισήμων εγγράφων και δεσμεύσεων που ισχύουν σε αυτόν τον τομέα.

Άρθρο 5

Για τον σκοπό της προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, ο καθένας έχει το δικαίωμα, είτε ατομικά είτε συμπράττοντας με άλλους, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο:

- α) ειρηνικής συνάντησης ή συνάθροισης,
- β) σύστασης μή κυβερνητικών οργανώσεων, συλλόγων ή ομάδων ή εισόδου και συμμετοχής σε αυτούς ή σε αυτές,
- γ) επικοινωνίας με μή κυβερνητικούς ή διακυβερνητικούς οργανισμούς.

Άρθρο 6

Ο καθένας έχει το δικαίωμα, είτε ατομικά είτε συμπράττοντας με άλλους:

- α) να γνωρίζει, να επιζητεί την απόκτηση, να αποκτά, να λαμβάνει και να κατέχει στοιχεία σχετικά με όλα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε στοιχεία περί του πώς αυτά τα δικαιώματα και οι ελευθερίες τίθενται σε ισχύ σε ημεδαπά νομοθετικά, δικαστικά ή διοικητικά συστήματα,
- β) όπως προβλέπεται σε εφαρμοστέα διεθνή δεσμευτικά έγγραφα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλα θέματα, ελευθέρως να δημοσιεύει, να μεταδίδει ή να διαδίδει σε άλλους απόψεις, στοιχεία και γνώσεις επί όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών,
- γ) να μελετά, να συζητεί, να σχηματίζει και να έχει γνώμες πάνω στην τήρηση, τόσο από νομικής απόψεως όσο και στην πράξη, όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των

θεμελιωδών ελευθεριών και, μέσω αυτών και μέσω άλλων καταλλήλων μέσων, να συγκεντρώνει τα φώτα της δημοσιότητας σε αυτά τα θέματα.

Άρθρο 7

Ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και σε συνδυασμό με άλλους, να αναπτύξει και να συζητήσει νέα δικαιώματα του ανθρώπου και αρχές και να συνηγορήσει υπέρ της αποδοχής τους.

Άρθρο 8

1. Ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και σε συνδυασμό με άλλους, να έχει αποτελεσματική πρόσβαση, άνευ διακρίσεων, έτσι ώστε να συμμετέχει στην κυβέρνηση της χώρας του και στην διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων.

2. Το πράγμα αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και σε συνδυασμό με άλλους, της υποβολής σε κυβερνητικά όργανα και υπηρεσίες και οργανισμούς που διαχειρίζονται δημόσιες υποθέσεις κριτικής και προτάσεων για την βελτίωση της λειτουργίας τους και επίσης το δικαίωμα της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε οποιαδήποτε πλευρά του έργου τους η οποία είναι δυνατόν να δημιουργεί δυσχέρειες ή να παρεμποδίζει την προώθηση, την προάσπιση και την υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Άρθρο 9

1. Κατά την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης και της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως αυτά αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη, ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και σε συνδυασμό με άλλους, να επωφελείται από την ύπαρξη ενός ισχύοντος ενδίκου μέσου και να προστατεύεται σε περίπτωση παραβίασεως αυτών των δικαιωμάτων.

2. Προς τον σκοπό αυτό, κάθε ένας του οποίου τα δικαιώματα ή οι ελευθερίες φέρονται ότι παραβιάζονται έχει το δικαίωμα, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω νομίμως εξουσιοδοτημένης εκπροσώπησης, να υποβάλει καταγγελία και να φέρει την καταγγελία αυτή χωρίς καθυστέρηση προς συζήτηση σε ακροατήριο ενώπιον ανεξάρτητης, αμερόληπτης και αρμόδιας δικαστικής ή άλλης αρχής που έχει θεσπισθεί από τον νόμο και να επιτύχει την έκδοση απόφασης από αυτήν την αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, η οποία (απόφαση) θα προβλέπει αποκατάσταση, συμπεριλαμβανομένης της οποιασδήποτε αρμόζουσας αποζημίωσης, στην περίπτωση κατά την οποία έχει υπάρξει παραβίαση των δικαιωμάτων ή των ελευθεριών ενός προσώπου, καθώς επίσης και την εκτέλεση της σχετικής απόφασης και του διατακτικού της, ενώ όλα αυτά θα γίνονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

3. Μέσα στα ίδια πλαίσια, κάθε ένας έχει το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και συνδυασμό με άλλους, μεταξύ άλλων:

(α) Να καταγγείλει τις μορφές πολιτικής και τις ενέργειες επιμέρους λειτουργών και κυβερνητικών οργάνων αναφορικά με παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών με υποβολή σχετικής αίτησης, ή μέσω άλλων καταλλήλων μέσων, στις αρμόδιες ημεδαπές δικαστικές, διοικητικές ή νομοθετικές αρχές ή σε οποιαδήποτε άλλη αρμόδια αρχή, όπως προβλέπεται από την έννομη τάξη του κράτους, οι οποίες (αρχές) θα πρέπει να εκδώσουν την απόφασή τους επί της καταγγελίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

(β) Να παρίσταται σε δημόσιες συζητήσεις, διαδικασίες και δίκες έτσι ώστε να διαμορφώνει γνώμη επί της εκ μέρους τους τηρήσεως του εθνικού δικαίου και των εφαρμοστέων διεθνών υποχρεώσεων και δεσμεύσεων,

(γ) Να προσφέρει και να παρέχει επαγγελματικά εξειδικευμένα νομική βοήθεια ή άλλες σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες και συνδρομή για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

4. Μέσα στα ίδια πλαίσια, και σύμφωνα με τα εφαρμοστέα διεθνή δεσμευτικά έγγραφα και διαδικασίες ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, τόσο ατομικά όσο και σε συνδυασμό με άλλους, να έχει ανεμπόδιστη πρόσβαση σε διεθνή όργανα και να έχει επικοινωνία με αυτά με γενική ή ειδική αρμοδιότητα ώστε να λαμβάνει και να επεξεργάζεται κοινοποιήσεις επί υποθέσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

5. Το Κράτος θα προβαίνει στην διεξαγωγή ταχείας και αμερόληπτης ανάκρισης ή θα εξασφαλίζει την διεξαγωγή έρευνας οποτεδήποτε υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτεί κανείς ότι υφίσταται παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών σε οποιαδήποτε περιοχή η οποία υπάγεται στην δικαιοδοσία του.

Άρθρο 10

Ουδείς θα συμμετέχει, μέσω πράξεων ή παραλείψεων, σε παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και ουδείς θα υπόκειται σε ποινή ή δυσμενή ενέργεια οποιουδήποτε είδους διότι αρνήθηκε να προβεί σε κάτι τέτοιο.

Άρθρο 11

Ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, είτε ατομικά είτε σε συνδυασμό με άλλους, να ασκεί νομίμως το επιτήδευμα ή το επάγγελμά του. Κάθε ένας ο οποίος ως αποτέλεσμα του επαγγέλματός του, είναι σε θέση να επηρεάσει την αξιοπρέπεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες άλλων θα πρέπει να σέβεται αυτά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες και να τηρεί τις σχετικές εθνικές και διεθνείς αρχές περί επαγγελματικής και εργασιακής διαγωγής ή δεοντολογίας.

Άρθρο 12

1. Ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, είτε ατομικά είτε σε συνδυασμό με άλλους, να συμμετέχει σε ειρηνικές δραστηριότητες κατά παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων

και θεμελιωδών ελευθεριών.

2. Το Κράτος λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζει την προστασία από τις αρμόδιες αρχές οποιουδήποτε, ενεργώντας είτε ατομικά είτε σε συνδυασμό με άλλους, έναντι οποιασδήποτε μορφής βίας, απειλής, αντεκδίκησης, *de facto* ή *de jure* δυσμενούς διάκρισης, καταπίεσης ή οποιασδήποτε άλλης αυθαίρετης ενέργειας συνεπεία της εκ μέρους αυτού του ατόμου ασκήσεως των δικαιωμάτων που αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη.

3. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, κάθε ένας δικαιούται, ενεργώντας είτε ατομικά είτε σε συνδυασμό με άλλους, να προστατεύεται αποτελεσματικά βάσει του εθνικού δικαίου κατά την αντίδρασή του ή κατά την αντίθεσή του, μέσω ειρηνικών μέσων, απέναντι σε δραστηριότητες και πράξεις, συμπεριλαμβανομένων των παραλείψεων, οι οποίες αποδίδονται σε κράτη και οι οποίες καταλήγουν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς επίσης απέναντι σε πράξεις βίας που διαπράττονται από ομάδες ή άτομα που θίγουν την απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Άρθρο 13

Ο κάθε ένας έχει το δικαίωμα, ενεργώντας είτε ατομικά είτε σε συνδυασμό με άλλους, να επιζητεί, να λαμβάνει και να χρησιμοποιεί πόρους αποκλειστικά για τον σκοπό της προώθησης και της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

και των θεμελιωδών ελευθεριών μέσω ειρηνικών μέσων, σύμφωνα με το Άρθρο 3 της παρούσας Διακήρυξης.

Άρθρο 14

1. Η Πολιτεία έχει την ευθύνη να λαμβάνει νομοθετικά, δικαστικά, διοικητικά ή άλλα κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της κατανόησης εκ μέρους όλων των προσώπων τα οποία τελούν υπό την δικαιοδοσία της των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων τους.

2. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

(α) Την δημοσίευση εθνικών νόμων και κανονιστικών διατάξεων και εφαρμοστέων βασικών διεθνών δεσμευτικών εγγράφων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ευρεία πρόσβαση σε αυτά.

(β) Πλήρη και ισότιμη πρόσβαση σε διεθνή έγγραφα στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένων των περιοδικών εκθέσεων που έχουν συνταχθεί από την Πολιτεία και απευθύνονται σε όργανα τα οποία έχουν ιδρυθεί από διεθνείς συνθήκες πάνω στα δικαιώματα του ανθρώπου στις οποίες το συγκεκριμένο κράτος αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και πλήρη και ισότιμη πρόσβαση σε συνοπτικά πρακτικά συζητήσεων και σε επίσημες εκθέσεις αυτών των οργάνων.

3. Η Πολιτεία εξασφαλίζει και υποστηρίζει, ανάλογα με την

περίπτωση, την σύσταση και ανάπτυξη περαιτέρω ανεξαρτήτων εθνικών θεσμών για την προώθηση και την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών σε όλες τις περιοχές που τελούν υπό την δικαιοδοσία της, είτε πρόκειται για συνηγόρους του πολίτη (ombudsmen), επιτροπές ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή οποιεσδήποτε άλλες μορφές εθνικών θεσμών.

Άρθρο 15

Η Πολιτεία έχει την ευθύνη να προωθεί και να διευκολύνει την διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και να εξασφαλίζει ότι όλοι εκείνοι οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την κατάρτιση δικηγόρων, οργάνων επιβολής της τάξεως, μελών του προσωπικού των ενόπλων δυνάμεων και δημοσίων λειτουργών περιλαμβάνουν κατάλληλα στοιχεία διδασκαλίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα.

Άρθρο 16

Επιμέρους άτομα, μή κυβερνητικές οργανώσεις και σχετικοί οργανισμοί έχουν να παίξουν σημαντικό ρόλο για να βοηθήσουν στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση του κοινού επί θεμάτων που σχετίζονται με όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες μέσω τομέων δραστηριοτήτων, όπως είναι η παιδεία, η κατάρτιση και η έρευνα σε αυτούς τους τομείς, για την περαιτέρω ενίσχυση, μεταξύ άλλων, της κατανόησης, της ανεκτικότητας, της ειρήνης και των φιλικών σχέσεων μεταξύ των εθνών και μεταξύ όλων των φυλετικών και

θρησκευτικών ομάδων, με επίγνωση των διαφόρων καταβολών των κοινωνιών και των κοινοτήτων στις οποίες επιτελούν τις δραστηριότητές τους.

Άρθρο 17

Κατά την ενάσκηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη, ο κάθε ένας, ενεργώντας είτε ατομικά είτε σε συνδυασμό με άλλους, υπόκειται μόνο σε εκείνους τους περιορισμούς οι οποίοι συνάδουν προς τις ισχύουσες διεθνείς υποχρεώσεις και προσδιορίζονται από τον νόμο αποκλειστικά προς τον σκοπό της εξασφάλισης της δέουσας αναγνώρισης και του δέοντος σεβασμού για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων και προς τον σκοπό της συμμόρφωσης με τους δίκαιους όρους της ηθικής, της δημόσιας τάξης και της γενικής ευημερίας σε μία δημοκρατική κοινωνία.

Άρθρο 18

1. Ο κάθε ένας έχει καθήκον απέναντι στην κοινωνία και εντός αυτής μέσα στην οποία και μόνο είναι δυνατή η ελεύθερη και πλήρης εξέλιξη της προσωπικότητάς του.

2. Τα άτομα, οι ομάδες, οι οργανισμοί και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν να παίξουν σημαντικό ρόλο και έχουν ευθύνη για την διαφύλαξη της δημοκρατίας, την προώθηση των ανθρωπίνων και των θεμελιωδών ελευθεριών και για την συνεισφορά στην προώθηση και την προαγωγή των δημοκρατικών κοινωνιών, θεσμών και διαδικασιών.

3. Τα άτομα, οι ομάδες, οι οργανισμοί και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις επίσης έχουν να παίξουν σημαντικό ρόλο και έχουν ευθύνη να συνεισφέρουν, ανάλογα με την περίπτωση, στην προώθηση του δικαιώματος του κάθε ενός σε μία κοινωνική και διεθνή τάξη στην οποία τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που παρατίθενται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλα δεσμευτικά έγγραφα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν πλήρως να υλοποιηθούν.

Άρθρο 19

Τίποτα στην παρούσα Διακήρυξη δεν θα ερμηνεύεται έτσι ώστε να υπονοεί ότι οποιοδήποτε άτομο, κοινωνική ομάδα ή όργανο ή οποιοδήποτε Κράτος έχει το δικαίωμα να λάβει μέρος σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή να προβεί σε οποιαδήποτε πράξη η οποία αποσκοπεί στην καταστροφή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη.

Άρθρο 20

Τίποτα στην παρούσα Διακήρυξη δεν θα ερμηνεύεται έτσι ώστε να επιτρέπει σε Κράτη να υποστηρίζουν και να προάγουν δραστηριότητες ατόμων, ομάδων ατόμων, οργανισμών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων αντίθετα προς τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.